

verantwoordelijkheid betrekking hadden: de ex-NSB'er dr. H. W. van der Vaart Smit deed mij een proces aan om iets wat ik in *Voorspel* over hem had gepubliceerd, een der bestuursleden, prof. van der Kooy, nam ontslag omdat hij geen verantwoordelijkheid, ook geen algemene, wens te dragen voor een bepaald aspect van de inhoud van deel 4, *Mei '40-maart '41*, en het Driemanschap van de Nederlandse Unie gaf zich moeite om er de regering toe te bewegen de verschijning van deel 4 te verhinderen.

Over die drie gebeurtenissen iets meer.

Van der Vaart Smit was door ds. J. J. Buskes in diens in '59 verschenen memoires *Hoera voor het leven* gekwalificeerd als 'een deugniet die liegen kon dat het zwart zag' — ik had die uitspraak in *Voorspel* geciteerd. Pas toen drong tot van der Vaart Smit door wat Buskes over hem had geschreven. Hij deed Buskes een proces aan, daarbij o.m. eisend dat aan Buskes verboden zou worden, zijn uitspraak in een nieuwe druk van *Hoera voor het leven* of op andere wijze te herhalen. De Amsterdamse rechtbank, van oordeel dat Buskes iets verder was gegaan dan in het normale maatschappelijke verkeer gepast was, wees die eis toe en Buskes die geen behoefte had aan een voortgezet geding (en die wist dat *Hoera voor het leven* niet zou worden herdrukt), legde zich bij de uitspraak van de rechtbank neer. Prompt eiste van der Vaart Smit nu o.m. dat mij verboden zou worden, het citaat uit Buskes in een nieuwe druk van *Voorspel* op te nemen. Die eis werd in juni '72 door de Amsterdamse rechtbank afgewezen. Van der Vaart Smit ging bij het Amsterdamse Hof in beroep. Dat Hof wees in april '73 arrest. Opnieuw werden alle vorderingen van van der Vaart Smit (hij had ook schadevergoeding geëist) afgewezen, waarbij het Hof, aldus zijn arrest,

'het volgende voorop stelt:

dat de passages waardoor appellant zich gegriefd gevoelt, voorkomen in het eerste deel, *Voorspel*, van het werk *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*, dat geïntimeerde als geschiedkundige schrijft in opdracht van de Nederlandse regering;

dat door het met die opdracht beoogde doel (het tot stand brengen van een gezaghebbend geschiedwerk over het in de titel van het werk tot uitdrukking gebrachte onderwerp) het algemeen belang onbetwistbaar in hoge mate wordt gediend;

dat geïntimeerde de hem opgedragen taak, waardoor dat doel en mitsdien het algemeen belang wordt gediend, niet naar behoren zou kunnen vervullen indien hem niet in ruime mate de vrijheid zou zijn gelaten om naar eigen inzicht het in aanmerking komend materiaal te verzamelen, het gehalte daarvan te waarde-